

Р. А. Калюжний,
доктор юридичних наук, професор
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4975-5650>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРИКОРДОННОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах відбувається інтенсивне зростання цінності та ролі інформації, як у забезпеченні прикордонної безпеки, так і у процесі прийняття управлінських рішень посадовими особами Державної прикордонної служби України, актуалізуються питання забезпечення збереження та захисту інформації, дотримання прав громадян на інформацію, безпечний обіг, використання та обробки інформації в інформаційних системах відомчого та міжвідомчого значення Державної прикордонної служби України, розвитку електронного урядування. У зв'язку з цим означені питання потребують науково-теоретичного осмислення.

Одним із таких досліджень стала монографія І. П. Кушнір «Нормативно-правове регулювання інформаційних відносин у діяльності Державної прикордонної служби України: теоретичні та організаційні аспекти»¹, у якій авторка поставила за мету комплексно проаналізувати нормативно-правове регулювання інформаційних відносин у діяльності Державної прикордонної служби України, теоретичні й організаційні аспекти, сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо підвищення ефективності інформаційних відносин і напрямки удосконалення нормативно-правового регулювання.

Логічна послідовність дослідження проблем, зазначених у монографії, полягає в переході від наукового аналізу загальнотеоретичних положень, що впливають на формування і реалізацію інформаційних відносин, до висновків узагальненого характеру, що враховують особливості функціонування Державної прикордонної служби України.

Рецензована монографія складається зі вступної частини, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків, що зумовлює поступовий та послідовний аналіз, характеристику й вирішення конкретної проблеми. У вступній частині авторка досить ґрунтовно окреслює актуальність проблеми та її значущість для української доктрини.

Перший розділ рецензованої монографії «Теоретико-методологічна характеристика інформаційних правовідносин у діяльності Державної прикордонної служби України» містить аналіз стану наукових розробок за темою дослідження, визначення правової природи та структури інформаційних відносин у діяльності Державної прикордонної служби України, з'ясування місця та ролі її органів і підрозділів у цих відносинах. Також установлені методологічні засади дослідження інформаційних відносин у діяльності Державної прикордонної служби України, обґрунтовано співвідношення та зміст інформаційної безпеки як складової прикордонної безпеки. На підставі проведеного аналізу з'ясовано, що інформаційні відносини у діяльності Державної прикордонної служби України комплексно не досліджені, тому актуальним є розроблення теоретичних та організаційних засад нормативно-правового регулювання цих відносин, зокрема за внутрішнім і зовнішнім спрямуванням. Такий підхід дозволив сформулювати подальшу концепцію дослідження.

Другий розділ монографії містить характеристику нормативно-правового регулювання внутрішньовідомчих інформаційних відносин у діяльності Державної прикордонної служби України. Зокрема визначається стан нормативно-правового регулювання внутрішньовідомчої інформаційної

¹ Кушнір І. П. Нормативно-правове регулювання інформаційних відносин у діяльності Державної прикордонної служби України: теоретичні та організаційні аспекти: монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук Р. М. Ляшука, Хмельницький. Вид-во: ПП «Монускрипт», 2020. 528 с.

складової, правове регулювання інформації з обмеженим доступом, розглядаються організаційні засади інформаційних відносин в управлінні оперативно-службовою діяльністю Державної прикордонної служби України. Сформульовані сучасні напрямки інформаційної взаємодії, а саме: функціонування віртуального контактного аналітичного центру; розширення мереж і функцій контактних пунктів; удосконалення механізму обміну інформацією; проведення спільних аналітичних досліджень з оцінки загроз і ризиків у сфері безпеки державного кордону й ефективності інтегрованого управління кордонами.

Цікавим, на нашу думку, є третій розділ монографії, в якому увага авторки зосереджена на нормативно-правовому регулюванні відносин Державної прикордонної служби України з інформаційною сферою суспільства. Акцентовано увагу на тому, що організаційні засади відносин Державної прикордонної служби України з інформаційною сферою суспільства набувають реальних форм через інститути звернення та запиту на публічну інформацію за умови дотримання принципу відкритості та захисту приватності.

Висловлена авторська думка відносно того, що назріла необхідність формування нормативно-правового підґрунтя та адаптації у практичній діяльності органів Державної прикордонної служби України механізмів захисту персональних даних та ідентифікації особи, яка подає запит на інформацію за електронним кваліфікаційним підписом, зокрема порядок прийняття, зберігання, підтвердження, передачі звернень із таким підписом компетентній особі Державної прикордонної служби України для розгляду, надання відповідних повноважень посадовим особам.

У четвертому розділі подається авторське бачення системи засобів забезпечення інформаційної безпеки у діяльності Державної прикордонної служби України, а саме: правові засоби охорони інформаційних відносин та організаційно-правові правила інформаційної безпеки в мережі Інтернет і в інформаційних системах Державної прикордонної служби України з урахуванням загроз інформаційній безпеці у прикордонній сфері. Існуючі загрози створюють небезпеку чи заподіюють шкоду інформаційним відносинам, інформаційним правам громадян, інформаційним ресурсам Державної прикордонної служби України та посягають на прикордонну безпеку.

Заслуговує на увагу п'ятий розділ монографії, у якій І. П. Кушнір пропонує комплекс організаційно-правових рекомендацій щодо підвищення ефективності досліджуваних відносин та напрямків удосконалення нормативно-правового регулювання інформаційних відносин в діяльності Державної прикордонної служби України, які об'єднані загальною метою дослідження.

Рецензована монографія є суттєвим внеском у вирішення складних методологічних проблем, пов'язаних з інформаційними відносинами. Теоретико-методологічна і практична спрямованість дослідження зумовлюють її актуальність для розвитку інформаційного суспільства, обігу інформації в управлінні підпорядкованими підрозділами Державної прикордонної служби України, забезпечення інформаційної та прикордонної безпеки. Теоретичні обґрунтування, висновки та пропозиції становлять значний інтерес як для юридичної науки, так і для практичної діяльності органів і підрозділів охорони державного кордону України.

Зміст монографії дає підстави вважати, що І. П. Кушнір ґрунтовно дослідила основні питання, визначені її завданнями, та провела якісне наукове дослідження. При цьому в дослідженні міститься низка положень, що мають дискусійний характер, які викликані новизною предмета дослідження, але разом з тим не зменшують загального позитивного враження, а створюють підґрунтя до майбутніх наукових розробок. Загалом монографія написана на високому рівні, відзначається глибиною дослідження і може нести відповідний вклад у юридичну науку.